

גיטין מו

עניין: שבועת הגבעונים

חתם סופר

דף מ"ו ע"א: בי נשבעו להם נשיאי העדה וכו'. הכה בקרא פרשת שופטים [כ' י'] כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום, פליגי, דעת רש"י והראש"ד דוקא ציושבים חזן לא"י אפי' אמוריים קוראין לשלום ומקבלי מם ושיעצוד ומשור"ה קרא משה לסיחון לשלום, אבל באמוריים היושבים בקרב ישראל לא תחיה כל נשמה, ופירש"י צטוקה [ל"ה ע"ג ד"ה וכתבון] הטעם משום שאין קבלת גירותם לשמה אלא מחמת אימה ואיכא משום פן יחטאו אחכם לי, אבל הרמב"ם בהל' מלכים [פ"ו ה"ד] ורמב"ן בחומש [שס] ס"ל מקבלין אותן, אך חס לא ישלימו, אז לא תחיה כל נשמה, והא דבקשו להרוג הגבעונים לולי השבועה, הוא משום שכרתו ברית עמהם באיסור דכתיב [דברים ז' צ'] לא תכרות להם ברית, וגם לא קבלו עליהם מם ושיעצוד ע"ש. וזלח"מ [שס ה"א] וכן צ"ל לידה לדרך על התורה [פר' שופטים] הקשו סתירת הסמ"ג, (שבמ"ט) [שבאלוין מ"ט] כתב דאין מקבלין כנענים שבתוך א"י משום שאין גירותם בלב שלם ואיכא משום פן יחטאו אותך לי, משמע כפירש"י, ובסמ"ג (לאוין) [עשין ק"ח] כתב שמשור"ה היו הגבעונים חייבים מיתה לולי השבועה משום שהטעום עד שכרתו ברית עמהם, והיינו כרמב"ם.

ולפ"ד לומר עפ"י מ"ש רמב"ן פ' וישלח [ל"ד י"ג, ועו"ש מ"ט ה"ן], דהשבעים הרגו אנשי שכס מפני שלא נחשז גירותם צעייניהם לכולם שהיה שלא לשמה, ומכל מקום כעס יעקב דכיון שכבר נתגיירו אולי יש בהם אשר לבו לשמים עיין שם, וא"כ י"ל ה"ג כל זמן שעדיין גויס הם אין קוראים להם לשלום כלל, כי חוששין שלא יכיה גירותם אלא מחמת אימה ולצ"ל ע"ז ופן יחטאו, וכיון שעדיין גויס הם לא תחיה כל נשמה, אך מכיון שכבר נתגיירו צטעות כגבעונים, מעתה יש לחוש שמא יש בהם אשר לבו לשמים וברי הוא ישראל גמור ואסור להורגו לולי מעטם שהעצירות על לאו דלא תכרות להם ברית, ע"כ לולי שנשבעו להם או משום ח"ה לולי כן הרגום, ומיושבים דברי סמ"ג על נכון בע"כ. וז"ל הא דנתחייבו מיתה משום שהציוס לכרות

משום קדושת השם. בחוס' [ד"ה כיון] הקשו דלנ"ה אין יכולין להורגן דבאין להתגייר, ומייתי ראי' מפרק אלו נאמרין. ול"ע דשם מצואר דר' יהודה פליג וס"ל דאין מקבלין בתשובה, ואפי' לר"ש הם פירש"י דדוקא גויס שבח"ל מקבלין ולא אותן שבארץ שאינם מתגיירים אלא מחמת יראה, וא"כ לא מקשו חוס' מידן, וכן הקשה צפני יבושע. ולפ"ד נכי דלכתחלה אין מקבלין אותם דמסתמא אין גירותם שלימה ולר' יהודה אפי' אותן שבח"ל אין מאמינים בהם, מ"מ אי עברו ונתגיירו א"א להורגן דאע"פ שבג"ל דליבא יתיבגא ע"ה) שמא יש בהם א' שכונתו לשמים, וה"ל ישראל גמור וכו'א מיל על כולם, וכן כתב הרמב"ן בחומש [בראשית ל"ד י"ג, מ"ט ה"ן] גבי שכס וחמור והאשים בני יעקב על זה שהמיתו אנשי שכס אחר שכבר נתגיירו וע"ש היעב, וה"ה ה"ג.

רש"י דברים כ, י

(י) כי תקרב אל עיר. נמלחמת הרשות הכתוב מדבר כמו שפורש צענין כן תעשה לכל הערים הרחוקות

רמב"ן דברים כ, י

הרב. ואינו נכון, כי בערי העמים האלה אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה בהם אמר "למען אשר לא ילמדו אתכם" שאם עשו תשובה אינן נהרגין, וכן אמר בהם (שמות כג לג) לא ישכו בארצך פן יחטאו אותך לי כי תעבד את אלהיהם, הא אם עזבו את אלהיהם מותרין לישב

רמב"ם מלכים פ"ו ה"ד

עם שאר האומות. *אבל שבעה עממין ועמלק שלא השלימו אין מניחין מהם נשמה שנאמר כן תעשה לכל וגו' רק מערי העמים

לא תחיה כל נשמה. וכן הוא אומר בעמלק תמחה את זכר עמלק. ומנין שאינו מדבר אלא באלו שלא השלימו שנאמר לא תחיה עיר אשר השלימה אל בני ישראל בלתי החוי יושבי גבעון את הכל לקחו במלחמה כי מאת ה' היתה לחזק את לבם לקראת המלחמה את ישראל למען החרימם. מכלל ששלחו להם לשלום ולא קבלו: ה' שלשה כתבים שלח יהושע עד שלא נכנס

סמ"ג ל"ת מט

שלא¹ להושיב² אחד משבעה עממים³ עובדי ע"ז בארצנו, שנ'⁴, לא ישבו בארצך פן יחטאו אותך לי⁵, למען⁶ אשר לא ילמדו אתכם לעשות וגו'. מכאן אמרו במס' סוטה⁷, שאם נתגיירו⁸ מקבלין אותן⁹, שאין לחוש עוד ללימוד מעשיהם. בד"א, ככנענים הדרים בחוצה לארץ¹⁰, אבל בדרים בארץ, אין מקבלין¹¹, שהרי בגבעונים שמלו בימי יהושע כת'¹², ולא הכום בני ישראל כי נשבעו להם נשיאי העדה¹³.

סמ"ג עשין קיח

להם לשלום, ולמה הוקשה הדבר לנשיאים וראו שראויים להכותם לפי חרב לולי השבועה, מפני שכרתו להם ברית לפי שאמרו מארץ רחוקה באו והרי הכתוב אומר לא תכרות להם ברית, אלא היה דינם שיהו להם עבדים ויהיו למס⁶, והואיל ובטעות נשבעו להם בדין שיהרגום על שהטעום לולי מפני חילול השם (ע"פ רמב"ם ה"ה) וכן מפרש בפרק השולח (גיטין מו, א):

